

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ DATABÁZE Z ČESKÝCH ČASOPISŮ

NÁRODNÍ PEDAGOGICKÉ
MUZEUM A KNIHOVNA
J. A. KOMENSKÉHO

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Absolventské kavárny jako způsob podpory začínajících učitelů / [Graduate cafes as a way of supporting beginning teachers] / Jana Poche Kargerová, Karolína Mottlová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 -- Roč. 148, č. 1 (listopad 2023) (2023/2024), s. 26-32.

Článek přibližuje projekt Spolupráce a inovace, v jehož rámci vzniklo mimo jiné prostředí pro podporu začínajících učitelek a učitelů - kavárny. Setkání v kavárnách jsou vedena již od roku 2020, avšak během pandemie COVID musela být mnohá z nich uskutečněna online. V článku jsou popsána pravidla setkání, jejich přínos (kladení otázek a nabídka různých pohledů, návrhy, nápady či konzultace za přítomnosti zkušenějších učitelů/učitelek).

absolvent ; učitel ; podpora ; konzultace ; covid-19 ; projekt ; diskuse ; pedagogická praxe ; vzdělávání učitelů ; skupina ; návrh ; spolupráce ; kavárny ; 2020-

<http://katalog.npmk.cz/documents/532595>

2.

Development of the school system of the Czech Lands in 1918-2020 : a view of the school legislation after one hundred years of the republic / [Vývoj školského systému v Českých zemích 1918-2020 : pohled na školní legislativu po sto letech republiky] / Miroslav Jireček -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Czech-Polish historical and pedagogical journal : journal of the Faculty of Education of Masaryk University Brno -- ISSN 1803-6546 -- Roč. 12, č. 1 (2020), s. 35-53.

Článek poskytuje chronologický přehled nejdůležitějších legislativních a koncepčních změn v československém a českém školství od r. 1918 se zaměřením na primární a sekundární vzdělávání. Probírá vznik a zánik jednotné školy, změny v rozvržení studia (typy středních škol, jejich role v povinné školní docházce, osmileté a devítileté ZŠ apod.) a ideologické vlivy ve školství.

historické hledisko ; dějiny ; dějiny dvacátého století ; školská legislativa ; školství ; reforma ; historický typ školy ; jednotná škola ; historický výzkum ; systém výchovy a vzdělávání ; primární vzdělávání ; sekundární vzdělávání ; školská politika ; Česko ; Československo ; Protektorát Čechy

a Morava (1939-1945) ; 1918-2018 ; 1901-1950 ; 1951-2000 ; 2001-2050

<http://katalog.npmk.cz/documents/526986>

3.

Fyzické tresty dětem prokazatelně škodí : jak moc je Češi používají? / [It's proven that physical punishments are harmful to children : how frequently Czechs use them?] / 1. lékařská fakulta Univerzity Karlovy – cze

In: Informatorium 3-8 : časopis pro výchovu dětí od 3-8 let v mateřských školách a školních družinách -- ISSN 1210-7506 -- Roč. 30, č. 9 (listopad) (2023), s. 16-17.

Výzkum Psychiatrické kliniky 1. lékařské fakulty Univerzity Karlovy a Všeobecné fakultní nemocnice v Praze o používání fyzických trestů v Česku ukázal, že výchovné metody zahrnující fyzické tresty u nás stále převládají. Nejčastěji se jich dopouští rodiče mezi 25-34 lety se středoškolským vzděláním s maturitou. Text se věnuje i zákonnému ukotvení zákazu fyzických trestů na dětech. Součástí článku jsou graficky znázorněné výsledky výzkumu.

rodiče ; výchova v rodině ; výchovná metoda ; výchovné působení ; výchova dítěte ; fyzický trest ; trest ; vztah rodiče-dítě ; výzkum ; legislativa ; zákon ; graf

<http://katalog.npmk.cz/documents/532579>

4.

Hermeneutika v pedagogike a literárnej vede s dôrazom na staroveký literárny text / [Hermeneutics in pedagogy and literary studies with emphasis on ancient literary texts] / Anna Pavlíková -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Komenský : časopis pro učitele základní školy -- ISSN 0323-0449 -- Roč. 148, č. 1 (listopad 2023) (2023/2024), s. 16-20.

Autorka článku představuje hermeneutiku a její použití v literární vědě s důrazem na starověký text, jenž v současné době nabývá pro člověka nových rozměrů (dětství člověka a lidstva, sebeurčení atd.). Popsány jsou zde cíle hermeneutického bádání (interpretace skrytých významů textu či zkoumání vztahu mezi textem a čtenářem) a možnosti jeho aplikace v literární výchově (například důraz na interpretaci a porozumění, subjektivní přístup).

hermeneutika ; žák ; práce s textem ; čtenářství ; text ; porozumění textu ; starověk ; vzdělávání ; sebeuvědomění ; styl výuky ; literární výchova ; literární věda

<http://katalog.npmk.cz/documents/532571>

5.

Implementace doporučení k pohybové aktivitě adolescentů do školních dnů = Implementation of physical activity recommendations among adolescents in school days / Karel Frömel, Josef Mitáš, Dorota Groffik, Lukáš Jakubec, Michal Vorlíček -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Tělesná kultura : sborník kateder tělesné výchovy a tělovýchovného lékařství – ISSN 1211-6521 -- Roč. 45, č. 1 (2022), článek e2022.004.

Představena jsou doporučení k pohybové aktivitě žáků středních škol v jednotlivých segmentech školního dne. Doporučení vycházejí z výzkumů v České republice a v Polsku z let 2009-2017, kterých se účastnilo více než 15 tisíc adolescentů ve věku 15-19 let. Pro kompenzaci sedavého školního chování autoři doporučují žákům ujít nejméně 3 tisíce kroků během času stráveného ve škole, 20 minut středně až vysoce intenzivní pohybové aktivity a v reakci na výrazný stres pak dosažení nejméně jedenkrát submaximální až maximální srdeční frekvence při pohybové aktivitě.

střední škola ; žák ; adolescent ; pohyb ; pohybová aktivita ; školní den ; režim dne ; výsledek výzkumu ; životní styl ; tělesná výchova ; stres ; wellbeing ; Česko ; Polsko ; doporučení ; implementace ; sedavý způsob života ; kompenzační cvičení ; 2009-2017

<http://katalog.npmk.cz/documents/532200>

6.

Jak umělá inteligence transformuje vzdělávání generace alfa / [How is artificial intelligence transforming education process of the alpha generation] / Nela Pliešovská – cze

In: Učitel'ský měsíčník : odborný časopis pro pedagogy -- ISSN 2694-9946 -- Roč. 2024, č. 1 (2024), s. 5-6.

Článek se zabývá vzděláváním generace alfa (děti narozené po roce 2011), které jsou zvyklé v průběhu celého svého života využívat digitální technologie. Umělá inteligence (AI) se ve školství stává užitečným nástrojem, který mohou využívat učitelé k vytvoření materiálů, učebních plánů nebo k analýze dat. Žáci díky AI budou mít větší přístup k personalizovanému vzdělávání. V závěru textu je zmíněn výukový nástroj Khanmingo, jehož chatbot umí vysvětlit skoro jakékoliv učivo základní školy.

umělá inteligence ; základní škola ; škola ; vzdělávací technologie ; inovace ve vzdělávání ; didaktické využití počítače ; učitel ; individuální přístup ; výuka ; vzdělávání ; generace alfa

<http://katalog.npmk.cz/documents/531679>

7.

Kapitola z didaktiky biologie : aktivita pro podporu procesu osvojování přírodovědných pojmů = Exploring biology education : activities enhancing science concept learning / Kateřina Jančaříková, Antonín Jančařík -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Biologie, chemie, zeměpis : časopis pro výuku přírodovědných předmětů na základních a středních školách -- ISSN 1210-3349 -- Roč. 32, č. 3 (2023), s. 17-26.

Článek se věnuje přírodovědným pojmům a aktivitám pro podporu jejich osvojování. Text se soustředí na úlohu učitele v ukotvení pojmů (vytyčení klíčových slov, kontrola znalostí, motivování žáka k učení) a práci s modely. Jsou zde představeny izolované, typické, atypické, zdánlivé modely a ne-modely.

biologie ; přírodovědný předmět ; učitel ; role učitele ; pojem ; didaktika ; vzdělávání ; znalost ; poznávací proces ; učení ; kognitivní vývoj

<http://katalog.npmk.cz/documents/532181>

8.

Nejčastější předsudky a stereotypy v praxi předškolního učitele / [The most common prejudices and stereotypes in the preschool teachers' practice] / Daniela Jiroušková, David Havelka -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Informatorium 3-8 : časopis pro výchovu dětí od 3-8 let v mateřských školách a školních družinách -- ISSN 1210-7506 -- Roč. 30, č. 8 (říjen) (2023), s. 16-18.

V textu jsou vyjmenovány nejčastější předsudky a stereotypy učitele mateřské školy (rodina a zákonní zástupci, gender a vzhled, etnická příslušnost, rozdílné schopnosti, učitel a způsob jeho práce). Jsou zde popsány kroky, jakým způsobem lze na svých předsudcích a stereotypech pracovat. V článku je uveden příběh učitelky Kláry a její cesta s předsudky o žácích s autismem.

stereotyp ; předsudek ; učitel ; pedagogické povolání ; autismus ; etnický původ ; rodina ; výchova ; žák ; působení ; mateřská škola ; předškolní výchova

<http://katalog.npmk.cz/documents/532419>

9.

Potenciál konceptu sense of place v geografickém vzdělávání = The potential of the sense of place concept in geography education / Dominik Rubáš, Tomáš Matějček -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Geografické rozhledy : výuka a popularizace geografie, ekologická výchova -- ISSN 1210-3004 -- Roč. 33, č. 3 (2023/2024), s. 26-29.

Koncept "sense of place", vycházející z humanistické geografie a environmentální psychologie, vyjadřuje vztah jedinců k místům. V českých oborových didaktikách, stejně tak i na úrovni kurikula, mu ovšem není dán takový prostor, jaký by si zasloužil. Autor poskytuje v článku náměty k jeho implementaci do výchovně-vzdělávacího procesu. Představeny jsou metody: (1) vrstvy místa (aktivity typu: "...pohlédni na krajinu očima malíře či básníka a vyjádři své pocity..."), (2) silné příběhy z místa (silný příběh osobnosti, která je s místem spojená), (3) měnící se pocity

v místě (porovnání emocí před a po získání více poznatků o daném místě), (4) místně zakotvené učení (důraz je kladen na přímou osobní zkušenost).

základní škola ; střední škola ; zeměpis ; didaktika ; vyučovací metoda ; regionální geografie ; příroda ; prostředí ; ekologie ; aktivizující metoda ; citový vztah ; emoce ; osobní zájem ; zkušenost ; obsah výuky ; vztah k přírodě ; místo ; environmentální psychologie ; pocity (vyšší emoce)

<http://katalog.npmk.cz/documents/532674>

10.

Přítomnost tematiky architektury ve školním i neformálním vzdělávání = The presence of architecture in school and non-formal education / Olga Búciová -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Výtvarná výchova : časopis pro výtvarnou a obecně estetickou výchovu školní a mimoškolní – ISSN 1210-3691 -- Roč. 63, č. 3-4 (2023), s. 18-29.

Předmětem studie je výzkum povědomí o architektuře mezi žáky ve věku 10-14 let, provedený formou dotazníkového šetření. Výsledky výzkumu ukazují, že mezi žáky nepřevládá o architekturu zájem a zároveň žáci neprojevují v tomto tématu hlubší znalosti (mezi nejoblíbenějšími aktivitami se umístily sport a aktivita na počítači; architekturu mezi své koníčky nikdo nezařadil). Studie zohledňuje rovněž způsob vyučování architektury, které převažuje v rámci dějepisu ve formě nauky o slozích, a důvody, proč se děti o architekturu nezajímají.

architektura ; vyučovací předmět ; dějepis ; výuka ; vzdělávání ; žák ; znalost ; aktivita ; výzkum ; dotazník ; výsledek výzkumu ; zájem ; koníčky ; věk 10-14

<http://katalog.npmk.cz/documents/532279>

11.

Tuky ve výuce chemie : východiska k inovaci kurikula na základní škole = Fast in K-12 chemistry education : commencing point for curricular innovation / Monika Pelikánová, Martin Bílek, Milan Šmídl -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Arnica : acta rerum naturalium didactica : časopis pro rozvoj přírodovědného vzdělávání – ISSN 1804-8366 -- Roč. 2023, č. 1 (2023), s. 52-58.

Článek vychází z analýzy studií publikovaných v letech 2018-2022 indexovaných v databázi Web of Science na téma Tuky. Výsledky ukázaly hlavně ověření pozitivních efektů různých alternativních výukových metod, včetně laboratorních i domácích experimentů. V textu jsou uvedeny nejčastěji používané učebnice chemie devátých tříd na základní škole a rovněž to, jaká témata jsou obvykle zahrnuta pod kapitolou Tuky. Článek přináší i návrhy pro inovaci výuky.

základní škola ; chemie ; analýza ; výzkum ; učebnice ; vyučovací metoda ; druhý stupeň ; žák ; inovace ve vzdělávání ; laboratorní práce ; laboratoř ; badatelsky orientovaná výuka

<http://katalog.npmk.cz/documents/532131>

12.

Volksschullehrer-Wissen sammeln und verbreiten : das Deutsche Schulmuseum bzw. die Deutsche Lehrerbücherei in Berlin 1876-1914 = Collecting and disseminating knowledge of elementary school teachers : the German School Museum or the German Teachers' Library in Berlin 1876-1914 / [Shromažďování a šíření znalostí učitelů základních škol : Německé školní muzeum neboli Knihovna německých učitelů v Berlíně 1876-1914] / Monika Mattes -- ger --
Obsahuje bibliografické odkazy

In: Historia scholastica : mezinárodní časopis pro dějiny výchovy a vzdělávání : international review for history of education -- ISSN 1804-4913 -- Roč. 9, č. 1 (2023), s. 123-143.

Německé školní muzeum (od roku 1908 přejmenováno na Německou učitelskou knihovnu) bylo založeno berlínským učitelským spolkem roku 1876 jako místo pro sbírku historických materiálů, aktuálních učebních pomůcek a informací. Mělo se jednat o institucionální interakci mezi knihovnou a muzeem; nicméně knižní fond byl intenzivně rozšiřován tak, že se na začátku 20. století daná instituce zařadila mezi nejvýznamnější vzdělávací knihovny světa. Autorka se v textu zabývá otázkou, jak sbírky knihovny přispěly k sociokulturnímu sebeprosazení a profesní identitě učitelů základních škol v Německé říši na přelomu 19. a 20. století.

dějiny pedagogiky ; knihovna ; muzeum ; učitel ; základní škola ; profese ; Bibliothek für Bildungsgeschichtliche Forschung ; Německo ; spolky učitelské ; sbírky ; funkce knihoven ; 1876-1914

<http://katalog.npmk.cz/documents/532420>

13.

Využívání médií při autonomním učení se češtiny jako cizího jazyka u osob s mezinárodní ochranou = The use of media in the autonomous learning of Czech as a foreign language by person with international protection / Petr Pytlík -- cze -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Pedagogika : časopis pro pedagogickou theorii a praxi -- ISSN 0031-3815 -- Roč. 73, č. 3 (2023), s. 313-342, příloha s. 345-356.

Článek představuje výsledky výzkumu zaměřeného na roli médií při autonomním učení se češtině coby cizímu jazyku u osob s mezinárodní ochranou. Výzkum byl proveden v letech 2020-2022 u 27 respondentů na základě řízených polostrukturovaných rozhovorů. Výsledky ukazují, že všichni respondenti využívají média ke zdokonalení svých jazykových schopností - jedná se většinou o televizi, nová média, noviny a časopisy a v menší míře potom o rozhlas.

čeština jako cizí jazyk ; jazykové vzdělávání ; zabezpečení dat ; televize ; rozhlas ; tisk ; periodikum ; interview ; role ; jazyk ; výzkum ; výsledek výzkumu ; polostrukturovaný rozhovor ; nová média

<http://katalog.npmk.cz/documents/532563>

14.

Využívání textů k jednomu tématu / [Using texts concerning one topic] / Michala Kafková, Petr Albrecht – cze

In: Kritická gramotnost -- ISSN 2464-6318 -- Roč. 7, č. 8 (2024), s. 52-54.

Článek přináší informace o možnostech práce se sadou textů (jejichž hlavním cílem je zaujmout žáka, rozvíjet v něm oborové znalosti a pisatelské dovednosti). Příkladem sady může být tzv. Čtyřkolka (Quad), která zahrnuje čtyři textové typy - cílový text (oborový text úrovně, již mají žáci dosáhnout), obrazový text (schémata, mapy atp.), informativní text (úvod k tématu), texty-háčky (např. ukázky z beletrie). V závěru článku jsou představena již konkrétní uspořádání sad (duet, slunce, sluneční soustava, letorosty či hora).

práce s textem ; výuka ; text ; vyučovací předmět ; vzdělávání ; cíl výuky ; informace ; rozvoj ; znalost ; dovednost ; zájem

<http://katalog.npmk.cz/documents/532214>

15.

Zeměměřičtví : Vermessungspraktikum. Ze středních škol / [Surveying : Czech-German surveying internship. From secondary schools] / Kateřina Kozlová – cze

In: Člověk a výchova : časopis pro pedagogiku Rudolfa Steinera -- ISSN 2464-5680 -- Roč. [26], č. 3 (2023), s. 66-71.

Článek se věnuje spolupráci mezi Waldorfskou školou České Budějovice a Svobodnou waldorfskou školou Chiemgau na projektu Kovářství a zeměměřičké praktikum, který byl finančně podpořen Česko-německým fondem budoucnosti. Podle waldorfské pedagogiky může zeměměřičtví, jako prakticky uchopená matematika, napomoci vývoji mladého člověka. V textu jsou zpětná hodnocení českých a německých účastníků projektu.

waldorfská pedagogika ; střední škola ; mezinárodní spolupráce ; výuka ; praktická práce ; lyceum ; adolescent ; rozvoj osobnosti ; žák ; Česko-německý fond budoucnosti ; Česko ; Německo

<http://katalog.npmk.cz/documents/532303>